

Målning av Matts Leiderstam på Andréhn-Schiptjenko.
Foto: Johan Österholm

Förförisk färgglädje och naturkontakt när Stockholms gallerier säsongöppnar

Nu har Stockholms gallerier dragit i gång konsthösten. Bo Madestrand ser målerisk glädje och färgstarka blomstermotiv men också mer komplicerade gestaltningar av naturupplevelser i klimatkrisens spår.

I somras skrev författaren Stefan Lindberg en krönika i Expressen om upplevelsen av att en yngre generation tränger sig fram och tar plats på litteraturscenen. Jag förstår dem inte ens, skrev den medelålders författaren bekymrat.

Häromveckan fick han svar i DN av Anna Axfors, som ansåg att skapandet, med alla dess utmaningar och triumfer, är ungefär detsamma för alla oavsett ålder. Egentligen är det inte så mycket som skiljer generationerna åt, menade hon.

Och det är precis den känslan jag får under uppstarten av konsthösten i Stockholm, där konstnärer, gallerister och kritiker ur alla generationer vimlar runt både på etablerade gallerier och den myllrande undervegetation som vitaliserat scenen på senare år.

Låt oss dock börja med trotjänarna. Förra veckan öppnade galleri Andréhn-Schiptjenko en utställning med Matts Leiderstam. Ett välkänt namn, precis som galleristerna själva, för den som följt stadens konstscen de senaste trettio åren. Leiderstams modus operandi är sig också likt. I strikt geometriska målningar undersöker han ett av målarkonstens viktigaste hjälpmedel sedan renässansen, nämligen rutnätet (eller the grid, som det ofta kallas).

Men även om såväl metoden som de abstrakta mönstren är välbekanta, så lyckas Leiderstam locka fram en koloristisk och målerisk glädje ur mötet mellan kvadrater, rektanglar och diagonala linjer.

Vissa målningar för tankarna till blekblå kakelplattor med ojämn fog, andra ger upphov till effekter som spelar synnerven optiska spratt. En del av dem är placerade i hörn eller på pelare, andra ligger prydligt placerade i specialnickrade lådor.

Hela utställningen andas lika delar perfektion och lekfullhet, här finns referenser såväl till antik konst som senmodernistiskt måleri, spetsat med en dos queerteori. Men framför allt är det en skamlöst visuell fest som inte skyggar för det dekorativa.

Även den unga konstnären Hank Grüner bjussar generöst på färg och form i sin utställning på det lilla, trendmedvetna galleriet Coulisse. Grüner har en bakgrund i modebranschen, vilket syns i målningarna. Färgerna är starka, och trots det återhållna formatet har dukarna en maximal mönsterverkan, de är lika expressiva och slagkraftiga som ett LP-omslag.

I bakgrunden finns en berättelse om en dubbel identitet, mellan Colombia och Sverige, och förträngda minnen som Grüner sägs ha lockat fram med hjälp av en schaman. De färgstarka blommorna ska på så vis vara en portal till barndomens förlorade landskap.

Det är dock ingenting som syns i själva verken, som domineras av den koloristiska ytverkan. Motiven skulle göra sig lika bra på ett påslakan som på en vardagsrumsvägg i Vasastan – vilket säkert är fullt medvetet.

Då är jag mer förtjust i Grüners keramiska objekt, som har ett spretigt, lite taggigt uttryck. Det är inget perfekt hantverk, men det naiva och dekorativa anslaget fungerar bättre här än i målningarna.

Bara ett stenkast bort visar det ungdomliga Andys Gallery en utställning med veteranen Gustaf Nordenskiöld, en av den svenska keramikens mest hantverksskickliga och formsäkra utövare.

Nordenskiöld har tidigare gjort konceptuella undersökningar av olika keramiska tekniker och bruksobjekt, men överraskar här med en serie skulpturer av blommor som bemålats i starka oljefärger.

Här finns också akvareller med två olika motivfärer, dels stillbilder ur äldre gayporrfilmer, dels expressionistiska blomsterstilleben. Nordenskiöld visar sig här vara en säker akvarellist, och även om han drivit sitt uttryck i nya riktningar andas utställningen som helhet en materialmässig självsäkerhet.

Det blir dessutom tydligt att en ros inte bara är en ros är en ros. Nordenskiölds tropiska blommor är köttigt erotiska med drypande ståndare och pistiller.

I båda dessa utställningar fungerar blomstermotiven framför allt som projektionsyta för personliga upplevelser och erfarenheter, parat med en förförisk färgglädje. Det handlar med andra ord mer om naturen som bild, än om debattinlägg om miljön och klimatet.

I Martina Hoogland Ivanows utställning på Galleri Duerr är relationen till naturen och miljön mer komplicerad. Här kan man slå sig ner i en ring av stubbar och lyssna till ett ljudverk där hon spelat in en grupp skogsbadande människor som prövar på att leva ett liv i samklang med naturen.

Effekten är lika kuslig som komisk. Gruppen härmar olika djurljud för att bättre förstå sig på den omgivande faunan, men drabbas av lätt panik när en kraftig storm ruskar om deras annars så trygga tillvaro.

På väggen projiceras en video av filmer som Hoogland Ivanow lagt i komposten, så att deras innehåll blivit utfrätt och svårtytt. Hela rummet badar i ett grönt ljus, som för tankarna såväl till klorofyll som mörkrumslampor, till green screens och greenwashing.

Det är en till stora delar gåtfull, men samtidigt stämningsladdad totalinstallation där Hoogland Ivanow förenar sin bakgrund i fotografin med filmiska inslag och ljudverk, bland annat surret från humlor som spelas upp med en mellotron – den progressiva rockens favoritinstrument.

Samma fascination inför naturens grundmaterial återkommer hos Hanna Ljungh på galleri Anna Bohman. Ljungh har skapat skulpturer där stora stenar placerats ovanpå varandra, separerade av metallstänger – lite som små våningssängar av sten.

Ljunghs skulpturer har inspirerats av kometer och andra himlakroppar, men visuellt för de snarare tankarna till 60- och 70-talens amerikanska postminimalism och jordkonst. På väggarna hänger kolteckningar som bearbetats med kriterior av Ljunghs barn jämte poetiska fragment av författaren Emma Warg som skildrar moderskapets relation till skapandet.

Det är fina texter, men de lägger till ett meningslager som egentligen inte behövs – skulpturerna är tillräckligt starka i egen rätt för att kommunicera direkt med betraktaren utan omvägar eller förklaringar.

På Cecilia Hillström Gallery, slutligen, visar Lovisa Ringborg en serie nya fotografier tagna med film som registrerar infrarött ljus, vilket ger bilderna en blodröd färgton. Motiven är långtansfullt melankoliska, med interiörer där en obäddad säng eller en ensam ljusstake i ett fönster ger associationer till stillsamma semesterdagar vid Medelhavet.

I galleriets entré hänger också en serie fotografier av skogsmiljöer som badar i det röda ljuset. De är lika suggestiva som stillbilder ur någon skräckfilm, och väcker ofelbart associationer till den eskalerande klimatkrisen.

Och den berör ju, som bekant, alla generationer.

Bo Madestrand
kultur@dn.se

Galleriutställningar i Stockholm.

”Sett genom rutnätet”

Matts Leiderstam

Andréhn-Schiptjenko, visas t o m 23/9.

”Another World”

Hank Grüner

Coulisse Gallery, visas t o m 24/9.

”Bless us sun”

Gustaf Nordenskiöld

Andys gallery, visas t o m 23/9.

”Med ögon känsliga för grönt”

Martina Hoogland Ivanow

Galleri Duerr, visas t o m 23/9.

”Rosettadagboken”

Hanna Ljungh

Anna Bohman gallery, visas t o m 17/9.

”The Livingroom”

Lovisa Ringborg.

Cecilia Hillström gallery, visas t o m 14/10.

Publicerat: Dagens Nyheter, 2023-08-26

<https://www.dn.se/kultur/forforisk-farggladje-och-naturkontakt-nar-stockholms-gallerier-sasongsoppnar/>